

K 78/P 95

1200000869129

БАТЪР И МУЗИКА

А ФИЛХАРМОНИЯ - РУСЕ

=====

ОТКРИВАНЕ НА СЕЗОН 1979 - 1980г.

Абонаментен цикъл

посветен на

МЕЖДУНАРОДНИЯ ДЕН НА МУЗИКАТА - 1 октомври

ПЪРВИ КОНЦЕРТ

на

СИМФОНИЧНИЯ ОРКЕСТЪР

носител на орден "Червено знаме на труда"

Диригент - РУМЕН БАЙРАКОВ

Солкоти - з.а. ГЕОРГИ БАДЕВ

-з.а. ВАЛЕНТИНА АЛЕКСАНДРОВА

зала "Дом на културата"

14 септември, петък, 20ч.

K 78/P 95

ПРОГРАМА

М.ГОЛЕМИНОВ - Симфония №4 "Шопофония"

Vigoroso

Lento

Allegro assai

В.А.МОЦАРТ - Концерт за цигулка №5

Allegro aperto

Adagio

Rondo. Tempo di Menuetto

П.МАЛЕР - Симфония №4

Bedächtig. Nicht eilen.

In gemächlicher Bewegung

Ruhevoll

Sehr behaglich

С програмата от концерта Симфоничния оркестър ще се представи на
VII-ия национален преглед на Симфоничните оркестри - октомври 1979г.

Регионална библиотека
"Любен Каравелов"

120000869129

11042

Творческата памет на Големинов, съхранила в себе си вековната национална музикална традиция, непрестанно черпи своите жизнени сокове от динамиката на съвременното. Минало и настояще, традиция и новаторство – понятия, които в музиката на Големинов изкрystalлизирват в измеренията на съвременното национално изкуство.

30-те години на века – в тези години са първите импулси в творческата биография на М. Големинов. А те са силни и сериозни – Музикална академия в София, Парижката "Скола канторум", а след завършването в родината младият тогава композитор /едва 26-годишен/ не закъснява да застане в авангарда на радетелите за формиране и утвърждаване на българския национален музикален стил.

Генетичните връзки на Големиновия стил с фолклорните музикални образци, макар да играят ролята на константа, далеч не изчерпват стилистичното и духовно съдържание на неговото творчество. Творецът непрекъснато търси нещо ново по отношение на музикалния език, форма и образност. Но в същото време в творчеството на Големинов съществуват постоянни художествени величини, които като невидими арки скъсяват разстоянието между ранните и последни творби на композитора: от шедьовъра на ранния Големинов стил танцовата драма "Нестинарка" /1937г./ към танцовата драма "Дъщерята на Калояна" /1973г./; от "Прелюд, ария и токато", макар да е пиано и оркестър /1947г./ към един от върховете в съвременното българско музикално изкуство "Концерт за струнен квартет и струнен оркестър" /1963г./; от Трети струнен квартет "Старобългарски" /1942г./ към "Микроквартет" /1967г./ и Седми струнен квартет /1977г./ и пр. Удивително последователна творческа еволюция – всяко произведение е нов етап, произлязъл органично от предишния.

"ШОПОФОНΙΑ" – една от последните Големинови творби, е може би най-красноречивият документ за устойчивостта и новаторството на неговия музикален стил и естетика. Названието на симфонията е вече указание за особеностите на нейния музикален език. Интонационното и структурно изграждане на творбата се опира върху спецификата на народното звуковтворчество, по-специално, върху принципите на музикалния строеж в шопската диатония. Впрочем тези стилистични особености не са нещо ново в творчеството на Големинов – те могат да се открият в много от късните опуси на композитора. Но тук, в Четвърта симфония, фолклорният израз е в най-голяма степен лично преосмислен, силно пречупен през призмата на съвременното музикално мислене /ладово-хармонично, темброво/. В такъв аспект, "Шопофония" синтезира елементите на един утвърден вече стил – простота, лаконичност в строежа и разгръщането на тематизма, ярко изявен индивидуален подход към народната песен, максимална стилизация на фолклорните структури, и най-сетне, тенденция към камерно-симфонична драматургия.

В тричастния цикъл образно-драматургичният център попада върху Първа и Втора част на симфонията. Трета част възвръща тематичния материал от Първа част, изпълнявайки едновременно и репризираща и обобщаваща функция. Единството на симфоничния цикъл се осъществява и на базата на вариантено-полифоничното разгръщане на тематизма, при свободно имитационно експониране на отделните гласове и партии.

Творбата на М. Големинов би могла да се нарече и "симфония-размисъл", откровение за проблемите на човешкото битие.

"Моцарт е повече композитор на ХХ век, отколкото композитор на ХІХ в., и повече композитор на ХІХ столетие, отколкото на ХVІІІ столетие, от което той се откъсна и отиде в бъдещето. Той затова умря в нищета, защото към края на живота си остана чужд на своите съвременници. Той е от ония художници, които откриваш само постепенно.

...пълното разбиране на Моцарт е дело на бъдещето...!

...Моцарт е мост между космоса и реалния живот, между Сириус и дреболиите на деня"

Г.Чичерин - "Моцарт"

А австрийският диригент и музиковед Баумгартнер пише в своята монография за Моцарт /по повод неговите шест квартета, посветени на Хайдн/: "Те съдържат неизмеримо много новото, дълбоко индивидуалното наситени са със завладяващите черти на особената проблематика на Моцарт, която в целия си смисъл не е разбрана дори и днес."

Богатото творчество на Моцарт - 41 симфонии, 15 опери, 7 цигулковите концерта, 27 клавирни концерта, дивертименти, серенади, камерни ансамбли, клавирни сонати и пр., макар и толкова популярно, е все още предизвикателство за своите изследователи. Феноменът МОЦАРТ - зад простотата и съвършенството на музикалния израз, съпътстващи всеки опус на композитора, се крият неподозирани дълбини на мисълта и чувството; зад лъчезарната виталност на неговата "усмивка" често прониква и меланхолията на самотния и печален гений...

Сред разнообразната Моцартова литература за цигулка централно място заема седемте концерта за цигулка и оркестър. Тези съчинения са тясно свързани с изпълнителската практика на Моцарт в Залцбург като солист-цигулар и концертмайстор. Цигулковите концерти се отнасят към ранния период от биографията на композитора. Учудваща е продуктивността на Моцарт - през 1775 година деветнадесетгодишният композитор създава пет цигулковите концерта, между които е и един от най-съвършените образци в жанра - КОНЦЕРТ ЗА ЦИГУЛКА №5 в ла-мажор.

Импровизационен фляск, изящество на музикалните линии, съчетани с неповторима логика на изграждането - това са белезите на Моцартовия концертен стил, превърнал се в стилова мярка за ХVІІІ век.

В сравнение с предхождащите го цигулковите концерти, в Петия концерт Моцарт разширява значително функцията на солиращата партия. Нещо повече - смисловият акцент в творбата е изместен почти изцяло върху музикалния материал на соловия инструмент.

"Какво пленява в неговата музика? Преди всичко - дълбоката човечност. Малер разбира високото етическо значение на музиката. Той прониква в най-съкровените тайни на човешкото съзнание, той се възлудва от най-високите световни идеали. Хуманизмът, неукротимият темперамент, горещата любов към хората, в съчетание с изумителната композиционска надареност, помагат на Малер да създаде своите симфонии, "Песни на странствуващия калѝа", "Песни за мъртвите деца", грандиозната "Песен за земята".

До тези думи на Дм. Шостакович за великия представител на късния виенски романтизъм - Густав Малер, има място и изказаната от композитора мисъл: "Симфонията едначава за мен - да се строи нов свят с всички средства на съществуващата техника." Тя има смисъла на философия, на естетическа концепция за Малер. Зад тази мисъл се крие гениалният порив да се открият измеренията на света, в неговото многообразие и единство на конфликтите. Всяка от десетте симфонии на Малер е монументална фреска, разкриваща, както в драмите на Шекспир, един отворен микрокосмос, в който съжителствуват с невероятна духовна сила трагизмът, разтърсващите колизии и гротеската; обикновеното и поетичното; баналното и възвишеното.

Симфоничният жанр е всичко за Малер. Подобно на Бетховен, всяка симфония на Малер е съзидание на "нов свят", подобно на Шуберт, неговите вокални и симфонични цикли са в "родствена" близост / по отношение на образния и идейно-тематичен план/.

Така Първа симфония е инспирирана от песенния цикъл "Песни на странствуващия калѝа". Втора, Трета и Четвърта симфонии са свързани с цикъла "Чудният рог на момчето". Пета, Шеста и Седма симфонии са създадени във връзка с "Песни за мъртвите деца". Осма симфония /чийто идея е подсказана от заключителната сцена на Гьотевия "Фауст"/ обединява двете симфонични трилогии. А симфонията-кантата "Песен за земята", Девета и незавършената Десета симфония са косвено свързани с "Пет песни по поеми на Фр. Рюкерт".

Четвърта симфония /1900г./ е последната симфонична творба, свързана с песните "Чудният рог на момчето". Малер разполага своя замисъл в рамките на традиционния четиричастен симфоничен цикъл - факт нетипичен за обикновено грандиозните романтични цикли на композитора. Но независимо от това, в разгръщането на музикалния материал на симфонията съществува удивителна цялост и пределна концентрация на мисълта.

Изборът на класическата сонатно-симфонична структура не е случаен и Малер заявява това още в Първа част, където пластичният и изящен музикален тематизъм асоциира със стила на Хайдн и Моцарт. Естетическата позиция на Малер е осезаема - цялостно, хармонично възприятие на света и човешкото битие, каквото обективно съществува и

класицизма. Това състояние бързо се нарушава от жанрово-битовата идилгия на Втора част / с красивите трели на солиращата цигулка, настроена с тон по-високо/, често провокирана от характерната за Малер деликатна ирония, която по думите на автора трябва "да се отличава от веселата шега".

Великолепното "Адажио" - III част, е превърнато от Малер в драматургически център на симфонията. Тъкмо тук потокът на музикалния замисъл, след внезапния взрив на малеровска експресия, неочаквано променя своята "траектория", за да превърне скромната на пръв поглед симфония-интермеццо в повод за дълбоки и значителни обобщения.

Но Финалът на симфонията, обединявайки смислово творбата, се обръща отново към трогателната и идеализирана мечта за вечната хармония между света и човека.

"Няма музика на земята,
която може да се сравни с нашата /с небесната/",
пее солиращото сопрано.

Четвърта симфония е изпълнена за първи път в Мюнхен през 1901г. под диригентството на автора.